27/03/2024

Η 36η Αρχαιολογική Συνάντηση για το Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη θα διεξαχθεί στη Θεσσαλονίκη

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Νέα στοιχεία, που φωτίζουν το πολύ μακρινό παρελθόν της Θράκης, έως και 8.300 χρόνια πριν, θα παρουσιάσει ομάδα ερευνητών στην 36η ετήσια Αρχαιολογική Συνάντηση για το Έργο στη Μακεδονία και τη Θράκη, που θα διεξαχθεί στη Θεσσαλονίκη αύριο και μεθαύριο (28 και 29 Μαρτίου).

Ένας οικισμός της Ροδόπης που πιθανότητα ιδρύθηκε το 6.300 π.Χ., προϊστορικοί οικισμοί που περιβάλλονται από τάφρους, οι οποίοι εγκαταλείφθηκαν και επανακατοικήθηκαν μετά από αιώνες, είναι τα βασικά συμπεράσματα του ερευνητικού προγράμματος **MapFarm** «Χαρτογραφώντας τους πρώιμους γεωργούς στη Θράκη», που θα παρουσιαστούν στη διάρκεια του συνεδρίου.

«Εμείς θέλαμε να μελετήσουμε τη νεολιθική περίοδο, δηλαδή την έναρξη της παραγωγής της καλλιέργειας της γης και της κτηνοτροφίας και την κοινωνική οργάνωση των πρώιμων αγροτικών κοινοτήτων στη Θράκη. Αυτό που είχε μεγάλη σημασία σε αυτό το πρόγραμμα, ήταν να αποκαλύψει νέα δεδομένα γιατί αυτή η

περίοδος στη Θράκη δεν έχει ερευνηθεί ιδιαίτερα. Για τον σκοπό αυτό επιλέξαμε δέκα οικισμούς, για τους οποίους οι συνάδελφοι στις τοπικές Εφορείες Αρχαιοτήτων είχαν πληροφορίες ότι έχουν κατοικηθεί κατά τη νεολιθική περίοδο που μας ενδιέφερε. Κάποιοι από αυτούς είχαν ερευνηθεί πολύ περιορισμένα στο παρελθόν και άλλοι δεν είχαν ερευνηθεί ποτέ», δηλώνει στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων η καθηγήτρια στο Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης Ντούσανκα Ούρεμ-Κώτσου.

Στο πρόγραμμα -το οποίο έλαβε χρηματοδότηση ύψους 200.000 ευρώ από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.), συμμετείχαν πέντε διαφορετικές ερευνητικές ομάδες από διάφορα μέρη της Ελλάδας, οι οποίες χρησιμοποίησαν τις βασικές μεθόδους έρευνας από απόσταση (σ.σ. μη καταστροφικές έρευνες, που δεν περιλαμβάνουν την ανασκαφή), για να απαντήσουν στο ερώτημα «πότε ξεκίνησε μια τέτοια ζωή στη Θράκη;». Αυτές περιλαμβάνουν αρχαιολογική επιφανειακή έρευνα, γεωφυσικές διασκοπήσεις (Μεσογειακό Ινστιτούτο Ερευνών), έρευνα της παλαιογεωγραφίας του παλαιοπεριβάλλοντος, γεωλογικές πυρηνοληψίες (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης) και ραδιοχρονολόγηση (Εργαστήριο Αρχαιομετρίας Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «Δημόκριτος»).

«*Με τις συνδυαστικές αυτές μεθόδους ουσιαστικά αποκαλύφθηκε ότι ένας από τους οικισμούς και συγκεκριμένα η Παραδημή, πολύ πιθανόν να ιδρύθηκε το 6.300 π.Χ.*» τονίζει η κ. Ούρεμ. Αυτά τα δεδομένα, μάλιστα, προκάλεσαν την έναρξη ενός νέου προγράμματος πριν από τη λήξη του MapFarm, για να διερευνηθούν περαιτέρω αυτά τα νέα σημαντικά στοιχεία. Έτσι, ενώ το πρόγραμμα διήρκησε περίπου 3,5 χρόνια και ολοκληρώθηκε πέρυσι, την ίδια στιγμή ξεκίνησε ανασκαφή υπό τη διεύθυνση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ροδόπης και συν-διεύθυνση του Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας του ΔΠΘ, για να διερευνηθεί η ακριβής ίδρυση του οικισμού, με βάση τις ενδείξεις της ραδιοχρονολόγησης που κάνουν λόγο για το 6.300 π.Χ.. Μάλιστα, η ανασκαφή προσέλκυσε πλήθος ξένων φοιτητών (Πολωνία, Γερμανία, Κροατία, Γαλλία, Κύπρο), όπως και φοιτητών από τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Το **δεύτερο σημαντικό στοιχείο** που προέκυψε από την έρευνα, έφεραν στο φως οι γεωφυσικές διασκοπήσεις, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να αποκαλύπτουν κάτω από την επιφάνεια του εδάφους τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, «σκανάροντας» με ειδικές μεθόδους το υπέδαφος. «Είχε ανέλπιστα πολύ καλά αποτελέσματα, διότι βρήκαμε κάτι που δεν ήταν γνωστό: Ότι οι περισσότεροι οικισμοί τους οποίους συμπεριλάβαμε στην έρευνα, περιβάλλονταν από μία ή περισσότερες τάφρους. Ουσιαστικά, δηλαδή, οι κάτοικοι ήθελαν να περιβάλλουν

με τάφρο τον οικισμό, ώστε να τον οριοθετήσουν κατά κάποιον τρόπο» συμπληρώνει η καθηγήτρια. Όπως εξηγεί, κάτι τέτοιο αποτελούσε ένα μεγάλο δημόσιο έργο, που ήταν ιδιαίτερα δύσκολο για εκείνη την εποχή που δεν υπήρχαν κατάλληλα εργαλεία για να την κατασκευή τους. «Τουλάχιστον τέσσερις οικισμοί περιβάλλονται ξεκάθαρα από μία τάφρο ή και περισσότερες. Στην Παραδημή για παράδειγμα υπάρχει τουλάχιστον μία εσωτερική και μία εξωτερική τάφρος, ενώ στην Κρωβύλη Ροδόπης, η τάφρος έχει πλάτος έως και 10 μέτρα» καταλήγει.

Το **τρίτο σημαντικό στοιχείο** που αποκαλύπτει η έρευνα βασίζεται στις ραδιοχρονολογήσεις δειγμάτων που εξάγουν οι γεωλόγοι από τους πυρήνες των χώρων κατοίκησης. «Αυτό που φαίνεται, λοιπόν, είναι ότι υπάρχει ένα κενό στην κατοίκηση. Κάπου προς το τέλος της νεότερης νεολιθικής εποχής, περίπου στην πέμπτη χιλιετία, οι οικισμοί εγκαταλείπονται για μερικούς αιώνες και σχεδόν όλοι επανακατοικούνται στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, δηλαδή το 3.500 με 3.300 π.Χ. και εγκαταλείπονται ξανά σε αυτή την περίοδο για να μην κατοικηθούν ξανά στα προϊστορικά χρόνια. Αυτό γενικότερα είναι ένα φαινόμενο που φαίνεται να υπάρχει σε κάποιες περιοχές στη Βόρεια Ελλάδα, απλώς στη Θράκη τώρα επιβεβαιώνεται με αυτή την έρευνα» αναφέρει η κ. Ούρεμ, δηλώνοντας περήφανη για το λιθαράκι που προστίθεται με αυτά τα στοιχεία στη συνολικότερη έρευνα για την περιοχή της Θράκης και το απώτερο παρελθόν της.

Στο πρόγραμμα MapFarm «Χαρτογραφώντας τους πρώιμους γεωργούς στη Θράκη», εκτός από την κ. Ούρεμ-Κώτσου, εργάστηκαν οι Απόστολος Σαρρής, Νίκος Παπαδόπουλος, Κώστας Βουβαλίδης, Γιάννης Μανιάτης, Χρύσα Καραδήμα, Μαρία Χρυσάφη, Δημήτρης Μάτσας, Αννα Μουσιώνη, Ματθαίος Κουτσουμάνης, Σταύρος Κώτσος, Δέσποινα Σκουλαρίκη, Κυριάκος Σγουρόπουλος, Γιώργος Πολυμέρης, Περικλής Χρυσαφάκογλου, Δημήτρης Οικονόμου, Σοφία Δοάνη και Ιωάννης Χρόνης. Η ανακοίνωση θα γίνει στις 12:15 της πρώτης μέρας του Συνεδρίου, το οποίο θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτηρίου της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, ενώ υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησής του και διαδικτυακά στον **σύνδεσμο ΕΔΩ**

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ (Βαρβάρα Καζαντζίδου)